

Lesy zvláštního určení s prioritou ochrany přírody

Tomáš Vrška

VÚKOZ, v.v.i. – odbor ekologie lesa

&

MENDELU, LDF, ÚZPL

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zákon č. 289/1995 Sb. O lesích a o změně a doplnění některých zákonů

§ 8 Lesy zvláštního určení

- (1) Lesy zvláštního určení jsou lesy, které nejsou lesy ochrannými a nacházejí se
  - c) na území národních parků a národních přírodních rezervací
- (2) Do kategorie lesů zvláštního určení lze dále zařadit lesy, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním. Jde o lesy
  - a) V prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách

Zákon č. **114/1992** Sb. O ochraně přírody a krajiny – úplné znění 18/2010 Sb.

§ 22 Lesy národních parků

(1) Lesy v národním parku nelze zařazovat do kategorie lesů hospodářských; ustanovení o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody.

§ 31 Lesy národních přírodních rezervací

Lesy v národních přírodních rezervacích nelze zařazovat do kategorie lesů hospodářských; ustanovení o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody.

V NP a NPR se nachází většina tzv. přirozených lesů
viz přednáška č. 2 – Kde a proč

- Sbírka zákonů č. 163/1991 – Nařízení vlády České republiky, kterým se zřizuje
Národní park Šumava a stanoví podmínky jeho ochrany
- Sbírka zákonů č. 164/1991 – Nařízení vlády České republiky, kterým se zřizuje
Národní park Podyjí a stanoví podmínky jeho ochrany
- Sbírka zákonů č. 165/1991 – Nařízení vlády České republiky, kterým se zřizuje
Krkonošský národní park a stanoví podmínky jeho ochrany

§ 9 Péče o les

- (1) Cílem všech opatření v lesním hospodářství národního parku je dosažení přirozené skladby porostů zcela odpovídající danému stanovišti.
- (3) V lesních hospodářských plánech na území 1. zóny se uplatňují jen pěstební a těžební zásahy dohodnuté s orgánem státní ochrany přírody, které zajišťují udržení nebo obnovu samostatných schopností lesního ekosystému, při omezeném využití technických prostředků.....
- (4) V lesích na území 2. a 3. zóny se hospodaří podle schváleného lesního hospodářského plánu; v zájmu ochrany genofundu se podle potřeby může prodloužit doba obmýtí a délka obnovní doby. Při obnově porostů je nutno zajistit a využívat především přirozenou skladbu dřevin a přirozenou obnovu lesa. Připouští se použití běžné těžební technologie s vyloučením těžkých těžebních strojů.

Sbírka zákonů č. 163/1991 – Nařízení vlády České republiky, kterým se zřizuje

Národní park Šumava a stanoví podmínky jeho ochrany

Sbírka zákonů č. 164/1991 – Nařízení vlády České republiky, kterým se zřizuje

Národní park Podyjí a stanoví podmínky jeho ochrany

Sbírka zákonů č. 165/1991 – Nařízení vlády České republiky, kterým se zřizuje

Krkonošský národní park a stanoví podmínky jeho ochrany

§ 4 členění národního parku do zón ochrany přírody

- (2) Do 1. zóny (přísná přírodní) se zařazuje území s nejvýznamnějšími přírodními hodnotami..... Cílem je uchování či obnova samostatných funkcí ekosystému a omezení lidských zásahů do přírodního prostředí.
- (3) Do 2. zóny (přísná přírodní) se zařazuje území s významnými přírodními hodnotami, člověkem převážně pozmeněné..... Cílem je udržení přírodní rovnováhy, co nejširší druhová rozmanitost a postupné přiblížení lesních ekosystémů přirozeným společenstvům.

Základní otázky

- v „porevoluční“ legislativě není doladěná terminologie
- přesto se musíme pohybovat v legislativním rámci
- je možné používat „zdravý rozum“?

Každé zvláště chráněné území musí mít definovaný PŘEDMĚT a CÍL ochrany

Primární cíl v lesích NP a NPR není hospodářeni – tedy nehospodaříme ale pečujeme (plán péče, odbor péče o les atd.)

Primární cíle:

- uchování samořídících funkcí - tzn. ponechat samovolnému vývoji
- obnova samořídících funkcí – tzn. ponechat samovolnému vývoji po určité době
- trvale udržovat stav příznivý z hlediska ochrany přírody – tzn. trvale účelově zasahovat (sekundární hospodářský efekt je možný pokud není v rozporu s předmětem a cílem ochrany)

OBNOVNÍ MANAGEMENT (restoration management)

v širším pojetí **EKOLOGIE OBNOVY** (restoration ecology) – není omezena jenom na lesy

Aktivní činnost, jejímž cílem je

- i) obnovit quasi přirozený stav (nebo jeho určitý stupeň) a poté ponechat les samovolnému vývoji a nebo **1. a částečně 2. zóna NP; většina lesů v NPR**
- ii) obnovit a udržovat určitý stav lesa, primárně definovaný např. podle požadavků ochrany přírody, dnes představovaný zejména ochranou ohrožených druhů organismů (Decocq et al. 2004; Götmark 2007)
částečně 2. a 3. zóna NP

i) obnovit quasi přirozený stav (nebo jeho určitý stupeň) a poté ponechat les samovolnému vývoji viz přednáška č. 3 – Otázky managementu

1. a částečně 2. zóna NP; většina lesů v NPR

- zpravidla nelze uplatňovat standardní postupy péstebních systémů hospodářských lesů
- hospodářské využití lesa je vyloučeno
- sled kroků je časově vymezený a zpravidla omezený např. legislativně
- očekává se větší flexibilita v postupech s ohledem na cíle i specifické poslání lesů ve zvláště chráněných územích např. respektování disturbancí, které v hospodářském lese bezprostředně eliminujeme (Wulder et Franklin 2006)

ii) obnovit a udržovat určitý stav, primárně definovaný např. podle požadavků ochrany přírody, dnes představovaný zejména ochranou ohrožených druhů organismů (Decocq et al. 2004; Götmark 2007) viz přednáška č. 4 - Podýjí

částečně 2. a 3. zóna NP

- uplatnění standardních postupů a pěstebních systémů je možné, často s určitou, cíli managementu přizpůsobenou modifikací
- hospodářské využití lesa je omezeno, ale není vyloučeno
- nejzásadnější je změna hospodářského způsobu – provádí se procesem PŘESTAVBY lesního porostu

PŘESTAVBY lesních porostů

- změna hospodářského způsobu – např. z holosečného na podrostní, z holosečného na skupinově výběrný atd. (Korpeř et al. 1991, Saniga 2007, Tesař et al. 2004)
- mění se prostorové a časové uspořádání a téměř vždy i druhové složení lesního porostu
- jedná se o proces trvajících řádově desítky let (nelze jej pro každý objekt přesně časově vymezit)